

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.459/2013/3. szám

A Debreceni Ítéltábla az ügyész (elsőfokú bírósági eljárásban Dr. ... főügyész-helyettes által képviselt felperes neve, a másodfokú eljárásban a Dr. ... fellebbviteli főügyész-helyettes által képviselt Debreceni Fellebbviteli Főügyészség, cím) felperesnek - **F. J.** polgármester Sz. Város Önkormányzata rendű (I.rendű alperes címe), **Á. K.** polgármester A. Község Önkormányzata II. rendű (II.rendű alperes címe), **K. Lné** polgármester A2 Község Önkormányzata III. rendű (**III.rendű alperes címe**), Dr. Kriston Judit ügyvéd (cím) által képviselt H. Község Önkormányzata IV. rendű (IV.rendű alperes címe), Dr. **J. I.** polgármester H. Község Önkormányzata V. rendű (V.rendű alperes címe), Dr. Gondos Csaba ügyvéd ügyintézője mellett a Miskolci 2. számú Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt VI.rendű alperes neve VI. rendű (**VI.rendű alperes címe**) alperes ellen szerződés érvénytelenségének meg-állapítása iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 23.P.23.034/2010/15. sorszámú ítélete ellen a VI. rendű alperes 19., a IV. rendű alperes 20. és 23. sorszám alatt benyújtott fellebbezése, a felperes csatlakozó fellebbezése folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, a keresetet elutasítja, mellőzi a VI. rendű alperes kötelezését az állam javára illeték megfizetésére.

Kötelezi az államot, hogy fizessen meg 15 nap alatt a IV. rendű alperesnek 20 000 (Húszezer) forint, a VI. rendű alperesnek 54 000 (Ötvennégyezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 254 000 (Kettőszázötvennégyezer) forint együttes első- és másodfokú perkoltságot. Az ítéletet megküldeni rendeli a Miskolci Törvényszék Gazdasági Hivatalának annak kiutalása érdekében.

Megállapítja, hogy a VI. rendű alperes javára 448 500 (Négyszáznegyven-nyolcezer-ötszáz) forint megfizetett fellebbezési illeték visszatérítésének van helye.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. rendű alperes képviselő-testülete 1994. március 24-én 5 települést ellátó közös vízbázissal rendelkező vízmű üzemeltetésére, működtetésére koncessziós pályázat

kiírásáról döntött a II-V. rendű alperesekkel megegyezően. A pályázatok benyújtásának határideje 1994. május 15., az elbírálás időpontja 1994. június 15. volt.

A **Sz.** és térsége regionális víziközmű vagyon működtetésére kiírt koncessziós pályázatra a **gazdasági társaság1** és a VI. rendű alperes tett ajánlatot. Az I-V. rendű alperes a VI. rendű alperes koncessziós vállalkozóval 1994. október 7-én kötött koncessziós szerződéssel az osztatlan közös és egyes önkormányzatok kizárólagos tulajdonában lévő víz, és szennyvízközmű vagyon koncessziós formában történő üzemeltetését 1994. július 1-től 2014. június 30-ig vállalkozásba adták.

A saját vízbázisát beüzemelő, a víziközmű vagyont önállóan üzemeltető IV. rendű alperes kezdeményezésére az alperesek a koncessziós szerződést 1995. július 19-én módosították, a IV. rendű alperes a kis regionális rendszerből kivált, a koncessziós szerződést felbontotta. Az I. rendű alperes a tulajdonában lévő szennyvízcsatorna hálózat és szennyvíztisztító telep üzemeltetésére 2002. október 11-én a VI. rendű alperessel kötött koncessziós szerződést.

A koncessziós szerződés alapján létrejött a **gazdasági társaság2**.

A felperes a Ptké. 36/A. §-ára alapított keresetében a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény (Ktv.) 7/A. §-a, a 8. §-ának (1) bekezdése, a 9. §-a, a 17. §-ának (1) bekezdés és a 20. §-ának a megsértésére hivatkozással az 1994. október 7-én kötött koncessziós, valójában megbízással vegyes vállalkozási szerződés érvénytelenségének a megállapítását, és a határozathozatalig történő érvényessé nyilvánítását kérte.

Az I. rendű alperes a kereseti kérelemre nem nyilatkozott, a II-VI. rendű alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. A III. rendű alperes védekezése szerint a később kötött szerződés már a koncessziós szerződés feltételeinek megfelelt. A IV. rendű alperes a szerződés 1995. évi felbontására hivatkozott. Az V. rendű alperes a szerződés 2014. évi lejártával érvelt. A VI. rendű alperes kifogásolta a felperes részéről a 7/1996.ÜK-7. Legfőbb Ügyészségi Utasítás 12. §-ában és a 13. §-ának (1) bekezdésében foglaltak elmulasztását. Vitatta a felperes perbeli legitimációját, a Ptké. 36/A. §-ában foglalt feltételek teljesülését, a közérdekben okozott sérelmet, amelyre a felperes csak általánosságban utalt.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében megállapította, hogy az alperesek által **Sz.**-n 1994. október 7. napján megkötött „koncessziós szerződés” érvénytelen. A szerződést az ítélet hozataláig terjedő időre nézve hatályossá nyilvánította. Kötelezte a VI. rendű alperest 336 340 forint illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolása során úgy foglalt állást, hogy a 7/1996.ÜK-7. LÜ. utasítás a bíróságot nem köti. A Ptké. 36/A. §-ának felhívásával megállapította, hogy annak célja a közérdekben okozott sérelem orvoslása, ezért az ügyészt a keresetindítás joga akkor illeti meg, ha a semmis szerződés miatt ténylegesen bekövetkezik a társadalom vagy valamely közösség érdekséreleme. Ennek megítélésakor a közérdek sérelmét nem általában, hanem a semmisnek állított szerződéssel kapcsolatban, a konkrét körülmények mérlegelése mellett kell vizsgálnia. Utalt a bírói gyakorlatra, mely szerint a lakosság széles körét érintő szolgáltatás közérdeket képvisel, az erre vonatkozó szerződés semmisségének a megállapítása érdekében az ügyésznek van keresetindítási joga. A perbeli víziközmű

szolgáltatásra kötött koncessziós szerződés kapcsán az ügyészt a keresetindítási jog megillette.

Az elsőfokú bíróság a Ktv. 7/A. §-a, a 8. §-ának (1) bekezdése, a 9. §-a és a 20. §-ának (1) bekezdése felhívásával megállapította, hogy az alperesek azokat nem tartották be, a koncessziós szerződés nem jött létre szabályosan: a gazdasági kamara véleménye nem került kikérésre, országos napilapban a pályázatok nem kerültek kihirdetésre, az időtartam kevesebb volt 60 napnál, a nyertes VI. rendű alperes koncessziós társaságot nem hozott létre. Ezért a szerződés a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdésébe ütközik, vagyis semmis. Erre tekintettel megállapította a koncessziós szerződés érvénytelenségét és azt a 237. §-ának (2) bekezdése alapján a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánította. A VI. rendű alperes erre irányuló kérelmének, illetve a többi alperes nyilatkozatának a hiányában nem tudott rendelkezni az esetleges ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatásnak a visszatérítéséről, azt a felek külön megállapodás keretében egymás között rendezhetik, vagy ez irányú kereseti kérelmet is előterjeszthetnek. A IV. rendű alperes érvei ellenében úgy foglalt állást, hogy a szerződés megkötésének idején a szerződés rá is kihatott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a IV. és a VI. rendű alperes fellebbezést, a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

A IV. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, vele szemben a kereset elutasítását kérte a koncessziós szerződés általa 1994. október 7-én történt felbontására figyelemmel.

A felperes a csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, a IV. rendű alperes vonatkozásában a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánításának a mellőzését kérte. Indokai szerint 1994. október 7. óta IV. rendű alperes a koncessziós szolgáltatást nem vette igénybe, vele szemben a szerződés hatályossá nyilvánítása indokolatlan.

A VI. rendű alperes elsődleges és másodlagos fellebbezési kérelme a Pp. 252. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására, a harmadlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására, a kereset elutasítására, a negyedleges fellebbezési kérelme a koncessziós szerződés Ptk. 237. §-ának (2) bekezdése alapján történő érvényessé nyilvánítására irányult. Harmadlagos és negyedleges fellebbezési kérelme eredményessége esetén kérte a felperest perköltségeiben is marasztalni. Osztotta a IV. rendű alperes fellebbezési érveit. A VI. rendű alperes a pályáztatás kapcsán arra hivatkozott, hogy a területen szolgáltatást nyújtó és pályázóként szóba jöhető **gazdasági társaság1** a pályázaton részt vett, míg az **gazdasági társaság3** nem pályázott. A pályázati határidő be nem tartása jogsérelmet szintén nem okozott. Hangsúlyozta, hogy a koncessziós társasággal szemben támasztott szakmai követelményeket kielégítette, a rendszert a szerződésben vállalt követelményeket betartva működtette, a koncessziós szerződés felmondását az önkormányzatok nem kezdeményezték. 2003. január 2-án a koncessziós üzemeltetésre koncessziós társaságként létrehozta a **gazdasági társaság2**-t, tevékenysége a perbeli koncessziós szerződésre is

kiterjed. Kiemelte, hogy a koncessziós szerződés nemcsak vízi-közmű üzemeltetésére, hanem a szennyvíz-közmű üzemeltetésére is vonatkozik, miután a két közműrendszer 1994. óta együtt működik. Annak zavartalan működéséhez fűződő közérdeket az önkormányzatok érvényre tudták juttatni. A szerződéskötés óta az eljárás és a koncessziós szerződés hibáit orvosolták. Álláspontja szerint a lakosság széles körét érintő jogsérelem nem volt, ilyet a felperes sem igazolt. A felperes a közérdek egyoldalú, nem a lakosság érdekeit előtérbe helyező értelmezésével jogilag bizonytalan helyzetet idézett elő, az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adó döntésével a közműszolgáltatást lehetetlenné tette.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság pervezetése miatt, önhibáján kívül nem volt lehetősége a perben a 200 milliós nagyságrendű elszámolási igényét önkormányzatunként előterjeszteni. Az ítélet ezért az alperesek között hosszadalmas és kilátástalan vitát keletkeztethet, amely semmiképpen nem szolgálja a közérdeket. Az elsőfokú bíróságnak a szerződés hatályossá nyilvánítása esetén kötelezően kellett volna a nem teljesített ellenszolgáltatások elszámolásáról is rendelkezni. Kitért arra is, hogy a közműrendszer visszaszolgáltatásával az I-III. és az V. rendű alperesek jogalap nélkül gazdagodnak a beruházásának az értékével, illetve azzal is, hogy a folyó szolgáltatás ellenértékét a szerződés érvénytelensége okán nem kötelesek kiegyenlíteni. Ő pedig az ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatást nem köteles nyújtani, vízdíj-bevétel hiányában a vizet megvenni és ennek okán szolgáltatni nem tudja. A szerződés megszűnése miatt a vízdíjat a lakosságtól az I-III. és az V. rendű alperes jogosult beszedni. Ez a helyzet alapvetően fenyegeti a lakossági alapellátást, a szerződés érvényessé nyilvánítása az, amely a működtetési problémára megoldást nyújtana.

A IV. rendű és a VI. rendű alperes fellebbezése alapos.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta, azonban az elsőfokú bíróság abból levont jogkövetkeztetését nem osztotta, azon alapuló érdemi döntésével nem értett egyet.

Az ítélet tábla a VI. rendű alperes elsődleges és másodlagos fellebbezési kérelmét nem találta alaposnak eljárási szabálysértés, illetve a bizonyítás kiegészítésének szükségessége hiányában, amelyek alapjául szolgálhattak volna a Pp. 252. §-ának (2)-(3) bekezdése alapján az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésének.

A felperes, mint a szerződést kötő feleken kívülálló harmadik személy által indított érvénytelenségi perben a kereset érdemi tárgyalásának eljárásjogi feltétele a szerződést kötő felek alpereskénti perbeállításával teljesült. Nem volt szükség a koncessziós üzemeltetésre létrehozott **gazdasági társaság**2 perbenállására a VI. rendű alperes által hivatkozott elszámolás perbeli megejtése lehetőségének a hiányában. Bár az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről nyilvánított 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 11. pontjában kifejtettek szerint az ügyész keresete alapján helye lehet az érvénytelenség összes kapcsolódó jogkövetkezménye levonásának, az alperesek egymás közötti jogviszonya rendezésének, az azonos perbeli oldalon álló szerződést kötő felek egymással szembeni marasztalásának. Azonban a Ktv. 19. §-a a koncessziós szerződésre a Ptk. alkalmazását csak a Ktv. eltérő rendelkezésének a hiányában engedi.

Ilyen eltérő rendelkezés a Ktv. 26. §-ának (1) bekezdése is, amelynek értelmében a koncessziós társaság tagjai (részvényesei) kötelesek a végelszámolást lefolytatni, a (3) bekezdés alapján annak során kell rendelkezni az önkormányzat tulajdonában levő vagyontárgyak átadásáról, és a koncessziós társaság tagjai részére a vagyonmaradvány kiszolgáltatásáról.

Az ítéletábra a VI. rendű alperes harmadlagos fellebbezési kérelmét találta alaposnak.

A Ptk. 200. §-a (2) bekezdésének első mondata meghatározza a polgári jog eszközeivel védett társadalmi, illetve közérdeket. A tényállás megvalósítása, a jogszabályba ütköző, vagy a jogszabály megkerülésével kötött szerződés azonban az ügyész keresetindítási jogát önmagában nem alapozza meg.

A felperes 2010. november 8-án előterjesztett keresete az akkor hatályos Ptké. 36/A. §-án alapult, amely alapján az ügyész keresetet indíthat a semmis szerződéssel a közérdekben okozott sérelem megszüntetése érdekében a szerződés semmisségének megállapítása iránt. A felhatalmazás a kereset előterjesztésének a feltételeként szabja a támadott szerződés semmisségén túl a közérdekben a semmis szerződéssel okozott sérelem tényét is. Az ítéletábra abban egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a felperes által támadott koncessziós szerződés a közérdekű tárgyánál - a lakosság széles körét érintő szolgáltatásnál - fogva megteremtette a felperes keresetelési jogát (BH1999. 419.). Annak megítélése pedig, hogy az érvénytelenség megállapítható-e és ennek folytán a közérdek tényleges sérelme a konkrét ügy körülményeinek a figyelembevételével megvalósult-e, már a kereset érdemi elbírálására tartozó kérdés.

Ezért mind az elsőfokú bíróságnak a kereset, mind az ítéletábrának a VI. rendű alperes fellebbezése alapján érdemben kellett vizsgálnia azt, hogy a koncessziós szerződés megfelel-e a Ktv. felperes által megjelölt rendelkezéseinek.

A koncessziós pályázat kiírása 1994. március 24-én történt. A Ktv. 7/A. §-át a gazdasági kamaráról szóló 1994. évi XVI. törvény 84. § (1) bekezdésének m) pontja a hatálybalépésével egyidejűleg iktatta be, a rendelkezés 1994. április 6-tól hatályos. Ebből következően a pályázat kiírása előtt az illetékes gazdasági kamara véleményét kikérni még nem kellett, ez okból a szerződés nem érvénytelen.

A pályázati felhívás meghirdetésének, a meghirdetés módjának és időpontjának a szabályait tartalmazó Ktv. 8. §-ának (1) bekezdése, illetve a pályázatok benyújtására nyitva álló időtartamot meghatározó Ktv. 9. §-ának a megsértése pedig nem eredményezi az azt követően kötött koncessziós szerződés érvénytelenségét. A szerződést jogszabályba ütközővé, így semmissé csak a jogszabály által előírt kötelező pályázati eljárás mellőzése teszi. A Legfelsőbb Bíróság EBH2004. 1117. szám alatt közzétett elvi jellegű, a bírói gyakorlat számára iránymutató eseti döntésében kifejtettek szerint a pályáztatási szabályok megsértése önmagában - ha az annak alapján létrejött szerződés tartalma, az abban vállalt feltétel nem ütközik jogszabályba - nem eredményezi a szerződés semmisségét.

Alapítanul hivatkozott a felperes érvénytelenségi okként a Ktv. 17. §-ának (1) és a 20. §-ának (1) bekezdése megsértésére is a következők miatt.

A Ptk. 200. §-a (2) bekezdésének első mondata alapján semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A koncessziós szerződés érvényességéről a Ktv. szerződéskötéskor, 1994. október 7-én hatályos rendelkezései alapján kellett döntenie annak a Ptk. 200. §-a (2) bekezdésében foglalt további feltételnek a vizsgálatával, hogy a jogszabályba ütközéshez a Ktv. nem fűz-e más jogkövetkezményt.

A Ktv. mind a 17. § (1), mind a 20. § (1) bekezdésében a koncessziós szerződés tartalmára, illetve a koncesszió-köteles tevékenység folytatására előírtak megsértéséhez, azaz a jogszabályba ütközéshez a Ptk. 200. §-a (2) bekezdése szerinti érvénytelenségtől eltérő jogkövetkezményt fűz, a Ktv. 17. §-ának (2), illetve a 20. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján a koncessziós szerződés felmondásának van helye.

A Ptk. 319. §-ának (2) bekezdése alapján a felmondás az érvényes szerződés jövőre nézve történő megszüntetésének az esete, ezzel szemben az érvénytelen szerződéshez joghatás nem fűződik. A Ptk. 321. §-ának (1) bekezdésében szabályozottak szerint a koncessziós szerződés felmondására jogszabálynál fogva, a Ktv. 17. §-ának (2) bekezdése alapján azonnali hatállyal (a szerződést nyomban, a közléssel megszüntető, ún. rendkívüli felmondással) a szerződést kötő felek bármelyike, míg a Ktv. 20. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján az állam, illetve az önkormányzat meghatározott időre (a szerződést a felmondási idő lejártával megszüntető, ún. rendes felmondással) jogosult, az utóbbi esetben attól függően, hogy a Ktv. 1. §-ában felsorolt tevékenység gyakorlásának a jogát az állam vagy az önkormányzat engedte át a Ktv. 2. §-ának (2) bekezdése alapján.

Az ítélet tábla a fent kifejtett indokai alapján a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a keresetet elutasította. Mellőzte a pernyertes VI. rendű alperes kötelezését illeték megfizetésére, azt az állam viseli.

A Pp. 78. §-ának (3) bekezdése alapján ha a bíróság az ügyész keresetét elutasította, a perköltségek megfizetésére az államot kell kötelezni. Az ügyész polgári eljárásbeli részvételével kapcsolatos költség előlegezésének és viselésének részletes szabályairól szóló 35/2012. (VIII.15.) KIM rendelet 3. §-ának b) pontja alapján, ha a perköltség megfizetésére az államot kötelezték, az ellenfél javára megítélt perköltséget az ügyben első fokon eljáró bíróság székhelye szerint illetékes bírósági gazdasági hivatal fizeti meg a jogosultnak. A jogerős határozat kiadmányát a 4. § (1) bekezdése alapján a perköltség jogosultnak történő megfizetése érdekében az első fokon eljáró bíróság a jogerőre emelkedést követő 30 napon belül megküldi a gazdasági hivatalnak. Az ítélet tábla ennek megfelelően rendelkezett az első- és másodfokú eljárásban egyaránt pernyertes IV. és VI. rendű alperesek jogi képviselőit figyelemmel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdés alapján az első- és másodfokú eljárásra együttesen megállapított perköltségük megfizetésének a módjáról.

A VI. rendű alperes a fellebbezésén 448 500 forint fellebbezési illetéket rótt le, azt a pervesztes felperes helyett a Pp. 78. §-ának (3) bekezdése alapján szintén az állam viseli. Ezért az Itv. 80. § (1) bekezdés g) pontja szerint a megfizetett illeték visszatérítésének van helye.

D e b r e c e n, 2013. október 17.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

- kiadó -